

matives indiquen que es tracta d'un que feia o fabricava *almusses* (*arm-*, 1695, Lacav.; *DBal.*, etc.). —² Durant les guerres del S. XVII es va propagar molt *armada* en el sentit d'«exèrcit de terra», si bé degué ser calc del fr. *armée*: ja en els dicc. del S. XVII, amb extensa explicació en els *DTO.* de 1640 i 1650 i en Lacav. Seguia molt usat durant les guerres de c. 1800 de la Revolució i l'Imperi: veg. particularment en romanços històrics de c. 1794 i 1808 en *Romllo.*, de Milà F., 88.7, 101.6; i en d'altres lírics: «una minyona que hi ha / que és filla d'Igualada, / diuen que se vol casar / ab un tinent de l'armada / --- si te'n vols venir a l'armada --- / Déu-la-guait la gentil dama! / Só la mullé d'un tinent y só filla d'Igualada», recollida a St. Joan de les Abadesses, ib. 339; «ya toquen a somatén --- allí s'entronquen tots que semblaven un *bras d'armada* <'cos d'exèrcit'>, / sis armes van disparà, les tres feyen fognades --- ara crexerà l'armada --- lo general --- en tota la meua *armada*», 357.12m28,33. —³ *Armarí per a pisa*, Farrera, *armari de racó* per a la vaixela en un angle d'una sala, Àreu. —⁴ «Si és aqueixa moneda la qui lansa en casa de mossèn Hyer. Rampuy en un *armariat* --- la matexa que yo lansi dins lo dit *armari* de Mn. Rampuny», doc. de la Seu d'Urgell, de 1585, CaCandi, *MiscHiCat.* II, 80. —⁵ Com ara a la Coma i Puig dels Armaris entre Prats de Molló i Pla-Guillem, camí del Canigó. Cf., en el pre-gascó de la Vall d'Aran, la Vall d'Armèros, cap dalt d'Arròs i de Bagergue. —⁶ «Dar pensiero o sospetto, "mettere in agitazione" <ja en el S. XVII>: Magalotti e F. Corsini, e *allarmante*: Fr. M. Cesarotti: "rileggendo --- il mio Saggio, non seppi trovar cosa che per un uomo sanamente spregiudiziato potesse aver nulla d'*allarmante*, se non temessi d'*allarmarvi* con questo termine", Al. Schiaffini, *Mom. di Storia della L. It.*, 109.

Armadans és increïble que aquest nom —cognom mallorquí, però primordialment topònim del Princ.: *Armadàs*, llogaret de Palafrugell, antics agregats de Campmany i de Cornellà del Terri, formes amb fonètica dialectal per *Armadans*, que és la documentada allí antigament— vingui d'un nom propi germànic, *Hardman*, amb una metàtesi de tipus impossible (*AlcM*); més aviat EREMITANES 'ermites'.

Armadia i *aumedia*, V. DCEC (*almadía*) *Armador*, *armadora*, *armadura*, V. *arma* *Armalà*, V. DCEC (ALHARMA) *Armall*, *armallada*, *armallader*, V. *armella* *Armanent*, *armamenta*, V. *arma* *Armanac*, *armanacaire*, V. *almanac*

Armàncies, *AlcM* cita la meua nota de l'*Homenaje a D. Alonso* (*TopHesp.* I, 15), però si l'hagués llegida veuria que de cap manera no penso en la inversemblant idea d'un origen germànic (probt. pre-romà, passat que fos, com aparenta, llatí, ço que no convenç).

Armar, *armari*, *armariatge*, *armariat*, *-ariet*, *armarill*, *armassó*, *armat*, *armatge*, *armatost*, *armatosta*, *armelar*, V. *arma* *Armela*, *armelada*, *armelar*, *-lat*, *arme-*

ler, *armeló*, *armella*, V. *ametilla*

**Armele* 'forn per a calcinació del plom en la ceràmica de Manises', per a l'etimologia aràbiga, vegeu *EntreDL* III, 11-2.

ARMELLA, 'anella de metall que uneix o engrapa', del ll. ARMILLA 'braçal', 'anella de ferro', derivat de ARMUS 'part alta del braç'. □ 1.ª doc.: doc. de 1388.

També en JRoig: «L'asna aquella --- / sens tragar / ni altra guarda, / sens bast, albarda, / collar, tifells, / --- / la sobrecàrrega, / bagues, civelles, / garrots, *armelles*, ---», *Spill*, 13172. Avui en català s'usa a Eivissa «*armella*: aldabón, picaporte», PzCabrero, i així l'he sentit també a Menorca (Ferrerries, 1964); a les muntanyes de Prades (Siurana, la Febró) es conserva *armella* (JSales), però a molts punts del cat. occid. he sentit la forma *arnéla*, compromís entre els dos sinònims *armella* i *anella*: a les Borges Bl. (BDLC VI, 71), al Vilosell («a tal pedra del castell es veu el motllo <'empremta'> d'una *arnéla*»), i a la Pobra de Cérvoles, i segons Montanyà és també la forma de Ponts (*Topogr. Méd.*, p. 211); segueixen formes semblants encara en ús a l'Alt Aragó (sento *armila* 'anella' a Bielsa, 1965); el *DAG.* en dona testimoni de 1789 i *AlcM* detalla l'extensió i matisos en tota la meitat S. del cat. occidental; per al cast. *armella*, *-illa*, DCEC I, 269. No hi ha cap raó per postular un ll. vg. *ARMELLA com fa *AlcM*: encara que alguna de les formes romàniques hagi sofert un ben explicable canvi de timbre, com el benasquès *armiella* «argolla», però fem llur part a les alteracions modernes de la llengua, com aquesta o *arnella*,¹ o el masculí aran. i gascó *armèts*. Variant sàvia *armilla*, amb el seu derivat *armillar*: *esfera armillar*.

DERIV.: *Arnellada* (mal grafiat *armallada*, *AlcM*) «ormeig de xarxa que es cala a fons, vora el roquiser»,² mot que també s'ha aplicat a objectes pirinencs: Benasc *armellada* «pieza de cuero o mimbres gruesos retorcidos que sirve para sujetar el timón al yugo --- bardón»: *No se trencarà esta armellada*, no (Ferraz, p. 24), mentre que allí *armiella* és simplement «argolla»: *ferma la vaca a ixa armiella*. Lluís R. Flores recull un verb val. *armellar* 'formar el teixit d'una nansa' (*Misc. Fabra*, s. v. *monot*). Un hapax **armellós* (escrit *armalosa*) en la traducció del *Corbatxo* per Narcís Franch (S. XIV) sembla significar 'tot solcat d'arrugues entorn del front i la cara': «aquesta vella, pudent, ronyosa, com al matí exia del lit ab la cara verda e grogua, mal tinta, de color de fum de palla, axí com són los aucels com múdan, crostosa, *armalosa* e tota cascada» (BDLC XVII, 104).

¹ L'encreuament és amb *argolla* en una forma *arguella* que *AlcM* troba en un inv. de mj. S. xv. —

² Que *AlcM* i Grieria (*W. u. S.* VIII, 97) localitzen a St. Feliu de Guíxols (el darrer amb una pron. *armeíadex* amb una *-i-* que és molt de témer que no existeixi. També més al Nord: car al Port de la Selva devia sentir-ho J. M. de Sagarra: «el Quimet li va passar la mà pel coll, una mà fina i nerviosa,